

31. OTURUM

Kadınların yerel ve bölgesel kademelerde siyasi katılımı ve temsili

404(2016) sayılı Karar¹

1. Erkeklerle, dünya nüfusunun %50'sini oluşturan kadınlar arasında siyasi temsil açısından eşitlik sağlanması, temsili demokrasinin işlerliği açısından yaşamsal bir önem taşıdığı gibi, siyasi katılımın bir ön koşuludur. Seçimlerde aday olma ve seçilme hakkı dahil olmak üzere, Avrupa Konseyine üye bütün ülkeler kadınlarla erkeklerin yasalar önünde eşitliğini teminat altına almaktadır. Ancak uygulamada kadınların toplumsal yaşamda sorumluluk alma ve seçimle göreve gelme fırsatını engelleyen çeşitli faktörler mevcuttur.

2. Eğitime ve/veya istihdama erişimde eşitsizlik, siyasi kurumlar sistemi, parti sistemleri, partinin ne derecede destek sağladığı, olumsuz yaklaşımlar ve ön yargılar kadınların siyasi yaşama katılımının önündeki en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Kadınlar günümüz Avrupa'sında özel yaşamlarıyla iş yaşamları arasında denge kurmakta güçlüklerle karşı karşıya olmanın yanı sıra, sıklıkla ayrımcılığa maruz kalmakta ve kendilerini izleyecek genç kuşaklar için rol modeli olmalarını engelleyen, kamusal ve siyasi yaşamda kendilerini güçsüzleştiren olumsuz tavırlara maruz kalmaktadırlar.

3. Kadınların siyasete katılımını destekleyen, toplumsal cinsiyet kotalarıyla ilgili seçim sistemlerinin etkili bir biçimde uygulanması, daha dengeli bir toplumsal cinsiyet katılımına ve böylece siyasette ve kamuda daha adil bir karar verme sürecine yol açabilecek ve bunun sonucunda da siyasi sürecin kalitesini ve inandırıcılığını iyileştirebilecek son derece önemli bir faktördür.

4. Kadınların siyasete katılımını etkileyen yegane faktör seçim sistemleri ve cinsiyet kotaları değildir. Kadınların politikada temsil edilmesinin, gerek tanım olarak gerekse esas itibarıyla etkili bir biçimde artırılabilmesi için, seçim mevzuatının değiştirilmesinin ötesinde daha geniş ve kapsamlı bir yaklaşıma ihtiyaç vardır.

5. Avrupa Konseyi'nin insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği alanlarındaki öncü girişimleri sonucunda kadın haklarını önemli ölçüde ileriye götürebilecek ve Avrupa Konseyine üye ülkeleri gerçek toplumsal cinsiyet eşitliğine daha da yaklaştırabilecek sağlam bir yasal ve siyasi çerçeve oluşturulmuştur. Avrupa Konseyinin bütün kurumlarında dengeli katılım, toplumsal cinsiyetin ana akım politikalara dahil edilmesi, bu yönde spesifik adımlar atılması ve sonuçların izlenmesi yönünde aynı talepler mevcuttur.

6. 2003 yılında, Bakanlar Komitesi (2003)3 sayılı Tavsiye Kararında dengeli katılımı, siyasi ve kamusal yaşamdaki bütün karar verici kurumlarda her iki cinsiyetin de asgari %40 oranında katılımı olarak tanımlamıştır. Bu koşul Avrupa Konseyi 2014-2017 Eşitlik Stratejisi belgesinde de teyit edilmiştir.²

7. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin (PACE) 2010 yılında kabul ettiği 1706 sayılı Kararında kadın ve erkeklerin siyasi yaşama eşit katılımının demokrasinin temel taşlarından biri olduğu vurgulanarak üye ülkelere, seçim sistemleriyle ve toplumsal cinsiyet kotalarıyla ilgili tedbirlerini, toplumsal cinsiyet konusuna duyarlı yurttaşlık eğitimiyle ve toplumsal cinsiyetle ilgili ön yargılı girişimlerin ortadan kaldırılmasıyla ilişkilendirmeleri tavsiye edilmiştir.³

8. Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi ("Kongre") seçim gözleme ziyaretlerini gerçekleştirirken bir başlangıç noktası olarak, Seçimle ilgili konularda İyi Uygulamalar Kurallarına

1 20 Ekim 2016'da Kongre'nin 2. oturumunda tartışılıp kabul edilmiştir (bkz [CG31 \(2016\)09final](#), sayılı belge); raportör : Inger LINGE, İsveç(L, EPP/CCE).

2 <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2229> ve

https://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/02_GenderEqualityProgramme/Council%20of%20Europe%20Gender%20Equality%20Strategy%202014-2017.pdf

3 <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17809&lang=en>

(2002 yılında Avrupa Konseyi'nin "Venedik Komisyonunca" kabul edilmiştir) atıfta bulunur. Söz konusu kurallarda hangi seçim sisteminin seçileceği, eşit seçme hakları ve eşit seçme yetkisi gibi belirli ilkelere uyulması koşuluyla, ilgili ülkeye bırakılmaktadır. Nitekim Venedik Komisyonu da, "Anayasal bir temele dayalı olması halinde, kadın ve erkek adayların asgari bir yüzdede olmasını gerekli kılan yasal kuralların, eşit seçme ve seçilme hakkı ilkesine ters düşmediği" görüşünü de benimsemiştir.⁴

9. Kota konusuna gelince, Kongre, Kuruluş Belgesinin (2007) Madde 21.d'si uyarınca kendi kurumu içerisinde kadın ve erkek eşitliği ilkesine uymayı kabul etmiş olup, 2008 yılından beri delegasyonlarında eksik temsil edilen cinsiyetin yüzde 30 oranında temsil edilmesi taahhüdünde bulunmuştur. Uygulamada, 2011 yılından beri kadın katılımının asgari %30 oranında olması sağlanmış olup, bu uygulama sadece ulusal delegasyonların üyeleri olarak değil, Kongre kurumlarının başkanları ve başkan yardımcıları olarak da, kadınların katılımı açısından çok başarılı olmuştur. Bununla birlikte, siyasi veya kamusal yaşamda herhangi bir karar verici kurumda kadınların veya erkeklerin temsil oranının %40'ın altına düşmemesi ve bunun Kongredeki komisyonlarda liderlik kademelerinde temsil edilmeye ilgili kurallara da uygulanmasını sağlamaya yönelik Bakanlar Komitesinin 2003 sayılı Tavsiye Kararında öngörülen hedeflere uyulması için henüz kat edilmesi gereken yol vardır.

10. Kongre yukarıdakilerin ışığında ve kadınların siyasi yaşama katılması ve siyasi yaşama katılımının iyileştirilmesi bakımından, Avrupa Konseyinin yerel ve bölgesel yönetimlerini ve bunların ulusal derneklerini aşağıdakileri uygulamaya davet eder:

a. kadınların ve erkeklerin siyasi veya kamusal yaşamdaki herhangi bir karar verici kurumda temsil oranlarının %40'ın altına düşmemesini sağlamak için Bakanlar Komitesinin siyasi ve kamusal karar verme süreçlerine kadınların ve erkeklerin dengeli bir biçimde katılımına dair (2003)3 sayılı Tavsiye Kararını uygulamaya;

b. Kongrenin, seçilmiş temsilcilerin görev yapma koşullarına dair 393 (2015) sayılı Kararına uygun bir biçimde, yerel ve bölgesel yönetimlerde siyasi işlerin, örneğin aile yaşamına uygun toplantı saatleri uygulamak ve çocuk bakımı için destek sağlamak gibi uygulamalarla, kadınların seçimlerde aday olmalarını engellemeyecek bir biçimde yapılmasını temin etmeye;

c. adayların ve seçimlerin evrimini analiz ederek, toplumsal cinsiyet dağılımına göre ayrıştırılmış istatistikler ve toplumsal cinsiyet açısından izlenmesine yönelik araçlar geliştirerek, siyasi ve kamusal yaşama dengeli katılımın sağlanmasında sağlanan başarıyı değerlendirmeye ve rapor etmeye;

d. kapasite artırma programları, aday eğitimi, işe alma programları, yeni üyeler için bir mentorluk sistemi veya topluluk önünde konuşma eğitimi gibi girişimlerle kadınların siyasi yaşama katılımını geliştirmeye yönelik özgün tedbirler geliştirip uygulamaya;

e. toplumsal cinsiyet eşitliği komitelerinin kurulmasını, kadın gruplarıyla kadınların siyasi yaşama katılımını ve kadın adayları destekleyen STK'lar arasında sosyal ağlar oluşturulmasını desteklemeye;

f. toplumsal cinsiyetin bütçelere bir analiz ve kontrol kategorisi olarak dahil edilmesi suretiyle bir toplumsal eşitlik aracı olarak kullanılmasıyla, toplumsal cinsiyet içerikli bütçeleme kavramını çalışma süreçlerinin bir parçası haline getirip uygulamaya;

g. var oldukları ortamlarda, kota düzenlemelerine uyararak, kadınların aday listelerine erkeklerle eşit bir temelde dahil edilmelerini sağlayacak, güvenilir izleme mekanizmalarını yürürlüğe sokmaya;

h. Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (*Council of European Municipalities and Regions-CEMR*) girişimi olan Yerel Yaşama Kadınların ve Erkeklerin eşit bir biçimde katılımına dair Avrupa Bildirgesini imzalayıp uygulamaya;

11. Kongre yerel ve bölgesel siyasi yaşamda sürdürülebilir toplumsal eşitliği sağlamaya dair 303 sayılı Kararını hatırla tutarak, aşağıdakileri yerine getirme taahhüdünde bulunur:

a. kadınların veya erkeklerin siyasi veya kamu yaşamında herhangi bir karar verici kurumda temsilinin %40'ın altına düşmemesi için, Bakanlar Komitesinin (2003)3 sayılı tavsiye kararına uymak için çaba gösterme;

b. Kongre dahilinde toplumsal cinsiyet dağılımını izleyerek, delegasyonların her dört yılda bir yenilenmesinde, ilgili verileri yayınlama (tam ve yedek üyeler, komisyon, siyasi grup ve çalışma gruplarının başkanları ve raportörler dahil olmak üzere);

c. çalışma süreçlerine toplumsal cinsiyet temelli bütçeleme kavramını dahil edip uygulama;

d. siyasi partilerin adayları bulma, seçme ve aday gösterme suretiyle kadınların siyasi yaşama katılmalarını yaygınlaştırmadaki yaşamsal rolü göz önüne alındığında, kadınların eksik temsilinin

⁴ <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD%282002%29023rev-e>

ardındaki nedenleri irdeleyerek, kadınların siyasi yaşama dahil edilmesine yönelik spesifik eylem planları oluşturmak üzere, Kongrede temsil edilen siyasi grupları, ilgili siyasi partilerle lobi faaliyetinde bulunmaya (yerine göre, ulusal veya bölgesel düzeyde) davet etme.